

PRZEMOC RÓWIEŚNICZA

PSP im. Batalionu „Zośka” w Celestynowie

2018/2019

CZYM JEST PRZEMOC RÓWIEŚNICZA?

Wiele definicji naukowych skupia się na prezentacji przemocy w szkole jako akcie agresji. Należy rozróżnić oba zjawiska kierując się przede wszystkim elementem nierównowagi władzy między sprawcą, a ofiarą. W przypadku przemocy w szkole jest to zachowanie celowe, szkodliwe i powtarzające się. Agresja natomiast zdarza się incydentalnie, kiedy to sprawca jest równych sił z ofiarą zdarzenia. Zgodnie z definicją Amerykańskiego Towarzystwa Psychologicznego, przemoc w szkole to: „nieustępliwe zachowanie nasycone elementami groźby i agresji, ukierunkowane ku innym ludziom, a zwłaszcza tym, którzy są słabsi lub mniejsi.”. Najważniejsze elementy specyficzne dla zjawiska przemocy rówieśniczej związane są z: społecznością intencji, zastraszaniem innych, i powtarzalnością zachowań w kierunku tych samych ofiar. Przede wszystkim jest to zachowanie wrogie, dobrowolnie wykonywane, świadomie dokonanie krzywdy drugiej osobie.

JAK REAGOWAĆ GDY DZIECKO ZGŁASZA, ŻE KTOŚ SIĘ NAD NIM PASTWI?

W pierwszej kolejności należy ocenić skalę problemu, jeśli sytuacja jaka spotyka Państwa dziecko zagraża jego życiu lub zdrowiu (np. jest bite w dotkliwy sposób lub celowo wypychane przez inne dziecko na drogę, po której poruszają się samochody), należy natychmiast zareagować zgłaszając sprawę wychowawcy klasy, specjalistom szkolnym, dyrekcji szkoły, a w sytuacji przemocy fizycznej zgłosić sprawę na policję. Wystrzegajcie się Państwo bezpośredniego interweniowania do sprawcy przemocy, ponieważ może to nasilić zachowanie o agresywnym charakterze, a rzadko przynosi pożądany efekt – zakończenie przemocy. Dlaczego tak jest? Ponieważ pogłębia to postrzeganie ofiary jako osoby słabej, oraz daje komunikat, że nierówna walka jest czymś normalnym., wzmaga to uczucie frustracji oraz złości, ponieważ dziecko będące sprawcą staje się w tym momencie ofiarą nierównej walki. Stąd nasz apel do rodziców, abyście rozmawiali Państwo o konfliktach pomiędzy Państwa dziećmi z rodzicami jednej strony sporu, bez obecności dzieci. Jeżeli problemem jest wyśmiewanie i dokuczanie, należy wskazać dziecku w jaki sposób powinno reagować na takie sytuacje (informacje dotyczące sposobu reagowania dziecka na końcu broszury), a jeśli nie przynosi to oczekiwanych rezultatów należy poinformować wychowawcę klasy o problemie.

JEŚLI PAŃSTWA DZIECKO JEST ŚWIADKIEM PRZEMOCY

Bardzo ważną kwestią jest uświadamianie dzieci o tym czym jest przemoc i jak na nią reagować. Większość dzieci nie doświadcza przemocy bezpośrednio ale są jej świadkami. Dlaczego świadkowie powinni reagować? Grupa rówieśnicza ma tendencję do zachowywania się zgodnie z oczekiwaniami lidera lub większości. Jeśli Państwa dziecko obserwuje nieodpowiednie zachowanie dziecka w klasie w stosunku do drugiej osoby powinno: zebrać jak największą grupę osób z klasy i ustalić wspólny sposób reagowania, jeśli osoba stosująca przemoc otrzyma od klasy komunikat, że jej zachowanie nie jest przez nich akceptowane, wycofa się z tej formy działania. Jest to najskuteczniejsza forma przeciwdziałania przemocy. Dlaczego dzieci nie reagują? Często zdarza mi się słyszeć, że dzieci stają w obronie osób wyłącznie tych, które lubią. Stąd nasza prośba do Państwa aby rozmawiali Państwo z dziećmi na temat tego jakiego zachowania nie należy tolerować niezależnie od tego kto jest ofiarą przemocy. Świadkowie przemocy bardzo często przeżywają dezorientację, często latami przechowują poczucie winy i pretensje do siebie, uczą się bierności, bezradności i niereagowania w trudnych sytuacjach. Wspomóżcie nas Państwo w kształtowaniu u dzieci prawidłowych postaw reagowania na przemoc.

JEŚLI PAŃSTWA DZIECKO JEST SPRAWCĄ PRZEMOCY

W chwili, gdy dowiadujecie się Państwo, że Wasze dziecko stosuje wobec innego dziecka przemoc, np. nazywa kogoś od dłuższego czasu w wulgarny sposób, powinniście Państwo porozmawiać z dzieckiem na temat przyczyn jego zachowania, stanowczo wyrazić dezaprobatę danego zachowania, uprzedzić o konsekwencjach jakie dziecko poniesie przy takim zgłoszeniu (konsekwencjami może być np. ograniczanie korzystania z telefonu / internetu) oraz od razu wyciągnąć konsekwencję. Należy poinformować dziecko jakie zachowanie jest akceptowalne a jakie nie, ponieważ bardzo często dzieci stosujące przemoc wobec rówieśników nie mają świadomości, że swoim zachowaniem mogą kogoś krzywdzić. Czego się wystrzeżać? Nie karać dziecka fizycznie! Kary cielesne nasilają poziom frustracji dziecka oraz powodują potrzebę rozładowania napięcia poprzez zachowania agresywne, agresja rodzica daje również dziecku komunikat, że jest to prawidłowa forma zachowania. Nagradzajcie Państwo wszelkie przejawy życzliwości dziecka w stosunku do innych osób, a w szczególności nagradzajcie zachowania świadczące o reagowaniu w sytuacji zaobserwowania przemocy wśród rówieśników.

KIEDY DZIECKO STYKA SIĘ Z AGRESJĄ, CO POWINNO ZROBIĆ?

Reakcja w dużej mierze zależy od rodzaju doświadczanej szkody, skorzystam tutaj z przykładu, aby lepiej przybliżyć problematykę.

Kiedy Ambroży potknął się na przerwie na korytarzu, usłyszał komentarz w swoim kierunku: „patrzcie jaka pokraka!”, w odpowiedzi inne dzieci zaczynają się śmiać. Co powinien zrobić Ambroży?

1. Zminimalizować przekaz kolegów poprzez zbagatelizowanie treści – np. powiedzieć „Tak? No i co?” lub „Cóż, nie będę cię wyprowadzać z błędu” – obracając obraźliwą wypowiedź w żart dziecko ma szansę dać adresatowi komunikat, że ma do siebie dystans i wszelkie próby wyśmiania go nie przyniosą sprawcy oczekiwanego rezultatu. W taki sposób należy zareagować za pierwszym, drugim razem. Jeśli nie przynosi to oczekiwanych rezultatów:
2. Jasno zakomunikować osobom stosującym przezwisko, że nie odpowiada mu taka forma zwracania się do niego. Jak to zrobić?
 - a. Mówić o swoich odczuciach, np. „jest mi przykro kiedy tak do mnie mówisz, nie rób tego”, albo „wkurza mnie kiedy tak do mnie mówisz, nie rób tego”
 - b. Przekazać swoje oczekiwania pojedynczo do każdej z osób stosujących przezywanie; dzieci przebywając w dużej grupie mają tendencję do spełniania oczekiwań większości, trudniej więc reagują na takie komunikaty;
 - c. Nie oceniać sprawcy, nie skupiać się na wyjaśnianiu przyczyn – jeśli dziecko zaczyna pytać o przyczynę, zawsze znajdzie się jakaś odpowiedź, a to dodatkowo może nasilić problem; jeśli dziecko mówi do sprawcy „sam jesteś pokraką, spójrz jak wyglądasz” – również może spowodować to nasilenie agresji z jego strony.
3. Jeżeli powyższe działania nie przynoszą pożądanych efektów dziecko powinno zgłosić problem wychowawcy klasy, bądź innej dorosłej osobie, do której ma zaufanie.

Prosimy w szczególności o uwrażliwienie dzieci na tematykę przemocy rówieśniczej oraz kształtowanie postawy reagującej na obserwowaną przemoc.